

foto Edwin Reinold

Museum om de hoek

Serie over Buurtmusea

aflevering III

Pakhuis de Zwijger

17 mei 2016

Samen taart eten

Dinsdagavond 17 mei. De studio van Pakhuis de Zwijger stroomt vol met museale initiatiefnemers, geïnteresseerden en professionals voor de derde editie van Museum om de Hoek. Moderator Gian van Grunsven begroet de 50 oude bekenden en een tiental nieuwkomers. "Museum om de Hoek mag zich ondertussen wel het kennisuitwisselingsplatform van buurtmusea noemen!" Dit initiatief van Museum Perron Oost, Buurtmuseum Indische Buurt en Museum zonder Muren heeft 'verbinding' tot haar credo gemaakt. In een energieke setting van bevlogen sprekers en nieuwsgierig publiek werden in de afgelopen twee bijeenkomsten het hoe en waarom van museale initiatieven uitgediept. Onmisbare elementen bleken een eigen visie en verbinding met de buurt. Vanavond gaat het over de toekomst van de Amsterdamse buurtmusea – hoe kunnen we duurzaam samenwerken? In 2025 viert Amsterdam haar 750^e verjaardag. En wat is een mooiere verbinder dan een feest? De initiatiefnemers met partners Museum De Noord, het Street Art Museum en het Van Eesterenmuseum zijn enthousiast om dit te organiseren. Om te beginnen met een pilotfeestje aanstaande 27 oktober, de verjaardag van Amsterdam. Wie doet er mee met "Museum om de Hoek, de verjaardag van Amsterdam"? Gezamenlijk laten zien wat de buurtmusea in huis hebben? De zaal antwoordt met een volmondig 'ja!'.

"Ga vooral geen museumpje spelen."

Hoe kunnen de Amsterdamse buurtmusea samenwerken zonder in een top-down situatie te vervallen? Twee deskundigen doen hier hun licht over schijnen. Jasper Visser is internationaal (museum)adviseur en oprichter van [The Museum of the Future](#). Als Amsterdammer is hij trots bij Museum om de Hoek betrokken te zijn. Visser steekt een vlammend hart onder de riem van museale initiatiefnemers. Verstedelijking, met z'n andersoortige relaties en expanderende ruimte, zorgt meer en meer voor nieuwe samenwerkingsvormen. "Als u voor een buurtmuseum werkt, werkt u voor Amsterdam." Neem het eind 19^e eeuwse Rostov Kremlin in Moskou (Moskou is met zo'n 550 musea nr 1 museale omgeving), wat de verbintenis met de lokale buurt gaandeweg kwijt was geraakt. Vijf jaar geleden kwam het tot inkeer en met een sterk onderwijsprogramma en ontmoetingen met de buurt is het nu aanjager van een vrolijke lokale samenleving. Buurtmusea symboliseren het 'leave something over'-effect; hun bestaansrecht bestaat uit het feit dat de vruchten rechtstreeks ten goede komen aan de community. "U begint bij impact. Daarmee bent u een werkelijke bedreiging voor grote musea." Visser's oproep: "Blijf doen wat u al doet, en de grote musea vallen vanzelf om. Specialiseer in waar u goed in bent, en deel vaardigheden. En ga vooral geen 'museumpje spelen'." Als voorbeeld noemt Visser het Nationaal Museum van [Bosnië Herzegovina](#), dat liet met de campagne Jasammusej ('Ik ben het museum') de controle los en ging *echt* samenwerken.

Enkele aanwezigen vragen zich af hoe Visser's voorbeelden (museumpaleisjes en buurtcentra) aansluiten op de Amsterdamse praktijk. "Die infrastructuur hebben de meeste buurtmusea niet." Visser, optimistisch: "Nee, maar uw continuïteit bestaat uit een groep gedreven mensen,

een gebouw is niet altijd nodig." Wat adviseert Visser de buurtmusea aan samenwerking? Musea in de Balkan organiseerden een fietstocht langs alle buurtmusea. Dat groeide uit tot een groot evenement met enorm enthousiasme en lage kosten. "Er is geen recept, alleen ingrediënten. Zoek het kleinste wat je kunt realiseren. Ga 't doen."

"Voor echt interessante dingen moet je lange termijnplannen maken."

Het woord is aan Zef Hemel, bijzonder hoogleraar grootstedelijke problematiek en zetelend op de Wibaut leerstoel. Samen met z'n kornuiten Ila Kasem en Paul Scheffer heeft Hemel het initiatief genomen om de verjaardag van Amsterdam in 2025 groots te vieren. De buurtmusea worden uitgenodigd hierbij aan te sluiten. "Laten we kijken of er synergie ontstaat." Hemel memoreert 1975, de vorige grote verjaardag. Amsterdam stond er toentertijd niet al te best voor maar toch werd het 700 jarig bestaat groots gevierd. De lijst met blijvende effecten is indrukwekkend: Amsterdam marathon, Sail, duizenden bomen geplant, Holland Festival, Bijbels Museum. De oudere toehoorders vanavond herinneren zich van het 700-jarige feest prachtige projecten in de wijken: activiteiten op scholen, boekproducties, muziek. Hemel: "Amsterdam kreeg een enorme schwing. Het is een mooie manier voor de stad om zichzelf en elkaar cadeaus te geven." Daarom schaaft het gemeentebestuur en bedrijfsleven zich achter de viering in 2025. Afgelopen 27 oktober werd in Pakhuis de Zwijger de aftelklok geïnstalleerd en een bidboek van 100 young professionals gepresenteerd en afgesproken om elk jaar de verjaardag ambitieuzer te vieren. "Het wordt een feest van de hele stad, niet alleen de grachtengordel en niet van de toeristen. Buurtmusea, doen jullie mee?" Hemel roept op na te denken over verrassende samenwerkingen in de buurt, met partijen waar je eerder niet aan dacht. Hij heeft al wat suggesties: zet de bibliotheken in, "een goudmijn, zo multicultureel", gebruik de infrastructuur van buurtcentra, en "als jullie Paul Scheffer een lol willen doen: hij wil graag een migratiemuseum." Gian vraagt Hemel naar het ultieme cadeau voor de stad? "Alle mooie dingen beginnen heel klein en groeien door samenwerking. Laten we de hele stad in beweging krijgen."

Hoe gaat het eigenlijk met Museum Bert Hana?

In de nieuwste aflevering van de film *How to start your own museum* onderzoekt Bert Hana wat samenwerking prettig maakt. "Steun en intermenselijk contact." Intermenselijk contact, hoe doen andere musea dat? Vooral door collecties uit te wisselen. Stel je hebt een tentoonstelling over grenzeloos straffen, dan leen je elders martelwerktuigen. Dat kan het Bert Hana Museum ook. "Dag, met Bert Hana van het Bert Hana Museum. Ik wil graag samenwerken, zullen we onze wederzijdse collecties uitwisselen?" "Uw collectie bestaat uit?" "Voornamelijk uit mezelf." "Ja ja, ik begrijp het. Dan moet u eigenlijk bij mijn collega zijn." Hana wordt vakkundig afgepoeierd. Hij gaat dapper door. Je kunt de samenwerking ook wat dichterbij zoeken. "Indian Express, wat wilt u bestellen?" "Ik vroeg me af, kunt u een Bert Hana-menuutje creëren?" Onverstaanbaar antwoord. Bert 's conclusie: "Samenwerken kan hartstikke leuk zijn, ga alleen wel op zoek naar een partner die bij je past."

"We zitten hier als collectief en dat sta je sterker."

Hoe vergaat het Museum om de Hoek? Zeraja Terluin van Museum zonder Muren vertelt hoe een calimero-gevoel het uitgangspunt was voor deze serie van open gesprekken. "Klein is prima maar voor de hele stad is het prettig om zichtbaarheid en bestaansrecht te hebben." Gaandeweg zijn veel ideeën geopperd en plannen gesmeed. De interesse uit de stad groeit. Bij de vorige editie van Museum om de Hoek riep Erik van der Kooi van Stad in Balans op om collectief plannen in te dienen. Een goeie aanleiding is het pilotfeestje in oktober. Ook wil Pakhuis de Zwijger volgend jaar verder met Museum om de Hoek. "Volgend jaar organiseren we weer drie bijeenkomsten voor museale initiatieven. We hebben zin in de toekomst!"

Tijd voor echte samenwerking!

In kleine groepjes wordt een eerste verkenning gedaan voor het pilot verjaarsfeestje in oktober. Wie wil meedoen en hoe? Ideeën buitelen over de tafels, van estafettewandelingen en *Wunderkammers* tot een speelmuseum. Er wordt geadviseerd om connecties te maken met vervoersorganisaties en hotels, “om de kwaliteit van het toerisme op een hoger plan te tillen.” De oproep voor een migratiemuseum inspireert tot mooie projecten als ‘Op reis naar Amsterdam’ – verhalen delen via routes langs initiatieven en huizen. De nadruk ligt op immaterieel erfgoed en *oral history*. Het thema ‘eten van Amsterdam’ spreekt tot de verbeelding en resulteert zelfs in het plan voor een lokale biënnale.

Ook worden wensen en vormen van lange termijn samenwerking tussen de Amsterdamse buurtmusea geïnventariseerd. Hoe breng je **structuur** aan in het partnerschap, dat niet iedereen wandelingen gaat aanbieden? En zonder dat iemand de baas wordt? “Door te delen.” Suggesties zijn wisselend voorzitterschap en een passe-partoutkaart voor meerdere buurtmusea, zodat het voelt als één organisatie zonder dat dat het is. **Fundraising** is belangrijk, niet alleen financieel maar ook voor bekendheid en aandacht. Er wordt wel gewaarschuwd: “Als er geld om de hoek komt kijken gaan mensen een beetje gek doen.” Is het nodig om eerst een **duidelijk plan** te hebben? “Je begint met een doel, dan zet je een platform neer met een eenduidig verhaal.” “Ik zou niet praten over samenwerking maar over thema’s waarop.” Naar voorbeeld van de grote Amsterdamse musea, die hebben een overlegplatform op thema’s. Amsterdamse buurtmusea hebben vooral behoefte aan de **platformfunctie**; het delen van informatie, een website, kalender, verhuurbare werkruimten. “Als ik hoor wat jullie allemaal doen dan denk ik, waarom weet ik dat niet.” “Die info vind je niet op websites. Dan moeten we samen koffie drinken.” Ter plekke wordt zelfs een 3-maandelijkse marktplaats ontwikkeld, waar binnen een korte tijdsspanne vraag en expertise bijeen gebracht kunnen worden. Er wordt zelfs alvast een voorschot gedaan op thema’s voor de vervolgserie Museum om de Hoek: Hoe bereik je mensen? Pr campagnes, het delen van informatie – “we hebben een mooi verhaal nodig.”

Hemel en Visser zien de verjaardagsreis al voor zich, op de fiets naar mensen thuis. “Een bourgondische marathon, fantastisch. Count me in.” Gian nodigt iedereen uit om volgend jaar weer aan te sluiten bij de vervolgserie van Museum om de Hoek. Ondertussen wordt de vlaggenlijn waar geïnteresseerden op kunnen intekenen om Amsterdam’s verjaardag mee te vieren 27 oktober steeds langer, dus het feest gaat door!

Verslag: Karien van Assendelft
www.communicatiemakelaar.info